

ZPRAVODAJ JIHOČESKÝCH BOTANIKŮ

České Budějovice

Zpráva o činnosti Jihočeské pobočky České botanické společnosti v Českých Budějovicích při Jihočeském muzeu za rok 2019

Ve spolupráci s Jihočeským muzeem v Českých Budějovicích uspořádala pobočka tři přednášky a jedno diskusní dopoledne:

- 12. 1. 2019 – Ivana Bufková: Monitoring rašelinišť v národním parku a chráněné krajinné oblasti Šumava. – 25 posluchačů
- 9. 2. 2019 – Milan Chytrý: Pladias, databáze české flóry a vegetace. – 25 posluchačů
- 9. 3. 2019 – Petr Pokorný: Na východ! Eurasijská lesostep, její dynamika a reliktní charakter. – 30 posluchačů
- 7. 12. 2019 – Novinky letošní botanické sezóny. – 30 posluchačů

Exkurze pro členy, spolupracovníky a příznivce pobočky, které pořádala pobočka:

- 26. 7. – Za rostlinou roku 2017–2019 – mateřídouškou úzkolistou. – 5 účastníků
- 2. 8. – Za rostlinou roku 2017–2019 – mateřídouškou úzkolistou. – 2 účastníci

Ve spolupráci s PřF Jihočeské univerzity pak exkurze:

- 23. 3. – Údolím Vltavy, vedl Jan Šuspa Lepš. – 40 účastníků
- 6. 4. – Bryologická exkurze z Borku do Ševětína, vedl Jan Kučera. – 8 účastníků
- 13. 4. – Pátrání po vápnomilné květeně u Štěkře, vedla Magdalena Lučanová. – 13 účastníků
- 27. 4. – Kaňon Lužnice u Bechyně, vedl Petr Koutecký. – 11 účastníků
- 4. 5. – Jindřišským údolím u Jindřichova Hradce, vedli Libor Ekrt a Pavel Kúr. – 12 účastníků
- 8. 5. – Kolem Hosína, vedl Milan Štech. – 11 účastníků
- 18. 5. – Na vápencový vrch Opolenec u Sudslavic, vedl Radim Paulič. – 10 účastníků
- 28. 9. – Za ostružiníkem drobnokvětým (*Rubus capricollensis*) k Jindřichovu Hradci, vedli Martin a Petr Lepší. – 8 účastníků
- 5. 10. – Česko-hornorakouským pohraničím od Heršláku k Větší Vltavici, vedli Jana Janáková a Jitka Štěřbová. – 10 účastníků
- 12. 10. – Prameniště Blanice, vedli Milan Štech a kol. – 12 účastníků
- 19. 10. – Pramenná oblast Horní Malše, vedl Libor Ekrt. – 6 účastníků
- 2. 11. – Kolem Jílovic, vedl Jan Šuspa Lepš. – 22 účastníků
- 9. 11. – Botanicko-geologicko-historická exkurze z Lišova do Borku, vedl Karel Prach. – 12 účastníků

Oslava a konference u příležitosti výročí 60 let od založení Jihočeské pobočky České botanické společnosti ve Vimperku 7. 6. – 9. 6. 2019

Přednáškový blok (7. 6.): Milan Štech: Zvláštnosti květeny jižní části Čech; Petr Lepší: Historie Jihočeské pobočky České botanické společnosti; Martin Lepší: Herbář Jihočeského muzea v Českých Budějovicích; Vladimír Hans: Nálezová databáze Jihočeské pobočky ČBS – historie a současnost?; Jan Kirschner et al.: Hořečky v jižní části Čech; Wolfgang Diewald: Flora of Bavaria – current status; Harald Niklfeld: Plant distributions in South Bohemia's Austrian vicinity; Milan Štech et Wolfgang Diewald: Květena Šumavy / Flora des Böhmerwaldes; Michael Hohla: New Neophytes. – 60 účastníků

Večírek: narozeninový dort, raut a tanec. – 35 účastníků

Exkurze (8. 6.): Borová Lada – Knížecí Pláně – Chaloupky – Borová Lada. – 60 účastníků
a Exkurze (9. 6.): Opolenec – Sudslavice – Vyškovice – Modlenice – Hrabice – Vimperk. – 35 účastníků.

Další činnost

1. Na jaře byla vydána dvě čísla Zpravodaje jihočeských botaniků – 72. číslo (9 stran) a 73. číslo (4 strany).
2. Výsledky 25. pokračování cyklu Nálezy zajímavých a nových druhů v květeně jižní části Čech byly publikovány ve Sborníku Jihočeského muzea v Českých Budějovicích, Přírodní vědy, 2019 (přispělo 19 členů a spolupracovníků pobočky).
3. Byl shromážděn a uspořádán úplný obsah Zpravodaje jihočeských botaniků (číslo 1–73) a byl zpřístupněn na webových stránkách Jihočeské pobočky (<http://www.muzeumcb.cz/spolky-a-kluby/jihoceska-pobocka-ceske-botanicke-spolecnosti/zpravodaj/>).
4. Byly vytištěny a svázané tři kusy úplného Zpravodaje jihočeských botaniků (ročníky 1959–2019).
5. V nálezové databázi Jihočeské pobočky ČBS – VRATIČKA je k datu 1. prosince 2019 zapsáno 160 699 nálezů. V uplynulém roce bylo do Vratičky zapsáno nebo přidáno 23 686 údajů.

K 1. 12. 2019 měla pobočka celkem 100 členů, z toho 54 členů ČBS.

Výroční zpráva je dostupná na internetových stránkách Jihočeské pobočky nejprve samostatně v sekci aktuality, poté jako součást Zpravodaje jihočeských botaniků. Adresa internetových stránek je: <http://www.muzeumcb.cz/spolky-a-kluby/jihoceska-pobocka-ceske-botanicke-spolecnosti/>.

Činnost pobočky v uplynulém období řídil výbor ve složení:

předseda	– Petr Lepší
místopředseda	– Milan Štech
jednatel	– Martin Lepší
hospodář	– Leoš Lippl
členové	– Jana Janáková, Alena Jírová, Milan Kotlínek, Petr Koutecký, Alena Lepší, Magdalena Lučanová, Radim Paulič, David Půbal.

Zprávu sestavil: P. Lepší

Zpráva z výroční členské schůze

Výroční členská schůze plánovaná na 21. 3. 2020 se z důvodu omezení setkávání v souvislosti s koronavirovou epidemií nekonala.

Volby do výboru Jihočeské pobočky ČBS na období 2021–2025

V průběhu roku 2020 budou probíhat volby do výboru Jihočeské pobočky ČBS. O způsobu a termínu voleb budete včas informováni.

Rostlina roku 2020 – protěž horská (*Gnaphalium norvegicum*)

Rostlinou roku 2020 je protěž horská (*Gnaphalium norvegicum*). Exkurze budou naplánovány podle aktuální epidemiologické situace. Zájemci o účast se mohou hlásit M. Lepšímu (lepsi@seznam.cz).

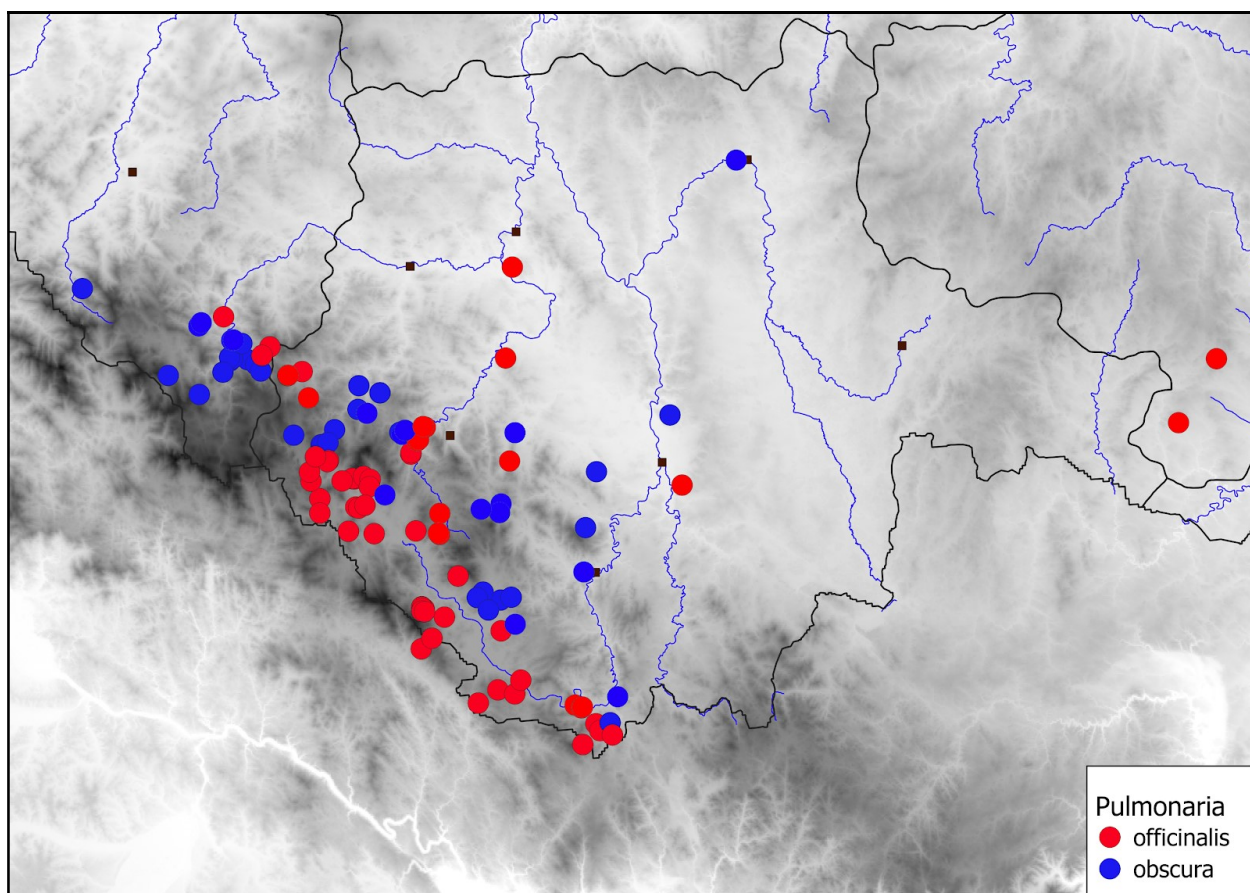
Jednodenní exkurze

Jarní exkurze jsou pro vás opět připraveny. Začnou ale až po odvolání mimořádných opatření vlády proti šíření koronaviru. Informaci o zahájení exkurzí dostanete mailem. Pro aktuální zprávy také sledujte webové stránky katedry botaniky PŘF JU (<http://botanika.prf.jcu.cz/exkurze.php>). Případné dotazy zodpoví Milan Štech (mobil 724149053 nebo email stech@prf.jcu.cz).

Žádost o spolupráci

Vážení členové Jihočeské pobočky ČBS,
prosíme o spolupráci při shánění vzorků plicníků (*Pulmonaria*) v Předšumaví. V rámci projektu Květena Šumavy se snažíme detailně zmapovat rozšíření našich dvou druhů plicníků (*Pulmonaria officinalis* a *P. obscura*) na Šumavě (obr. 1). Pro určitý kontext bychom rádi získali detailní představu, jak je to s těmito druhy v Předšumaví. Pro spolehlivé určení využíváme metodu průtokové cytometrie a potřebovali bychom čerstvý materiál. Stačí 5 rostlin z populace uchovat v uzavřeném silnějším igelitovém sáčku. Pokud tedy narazíte na plicníky ve vyšším Předšumaví blízko vlastní Šumavy, budeme velmi vděční za dopravu nebo zaslání čerstvých vzorků.

M. Štech (stech@prf.jcu.cz, tel. 724149053) a K. Vejvodová

Obr. 1. – Aktuální mapa lokalit *Pulmonaria officinalis* a *P. obscura* potvrzených průtokovou cytometrií.

Vážení členové Jihočeské pobočky ČBS,
pro připravovaný příspěvek o rozšíření *Hypericum hirsutum* v jižní části Čech budeme rádi, pokud nás upozorníte na její lokality. Zajímají nás zejména výskyty v okrajových částech jejího areálu, odkud chybí údaje, nebo je zde vzácná. Děkujeme!

J. Janáková (jana.janakova@seznam.cz) a V. Grulich (grulich@sci.muni.cz)

Vážení členové Jihočeské pobočky ČBS,
prosíme o spolupráci při zjišťování výskytu sítiny ostrokvěte (*Juncus acutiflorus*) a jejích kříženců v jižní části Čech. Ukazuje se, že tato sítina u nás poměrně často vytváří křížence s *J. articulatus* nebo *J. alpinoarticulatus*, kteří na lokalitách dlouhodobě přežívají bez přítomnosti rodičovských taxonů. Budeme vděční, pokud nás upozorníte na aktuální lokality "podezřelých" rostlin. Pro ověření v laboratoři potřebujeme rostliny živé (stačí několik lodyh, ideálně z různých jedinců / klonů, do igelitového sáčku, při skladování déle než 1–2 dny pokud možno uchovávat v lednici), nestačí herbářové sběry po sezóně. Pokud nebude možnost nasbírat a doručit nám živý materiál, budeme velmi rádi i za upozornění na lokalitu e-mailem, abychom si materiál mohli nasbírat. Moc děkujeme!

J. Janáková (jana.janakova@seznam.cz), P. Koutecký (kouta@prf.jcu.cz) a M. Štech (stech@prf.jcu.cz)

Květena Šumavy

Jak víte, v letech 2019–2021 probíhá projekt Květena Šumavy/Flora des Böhmerwaldes podpořený z programu přeshraniční spolupráce Česká republika – Svobodný stát Bavorsko Evropského fondu pro regionální rozvoj. Jeho cílem je vytvořit dvojjazyčnou webovou prezentaci s komentáři ke všem druhům cévnatých rostlin a se síťovými mapami jejich rozšíření. Dalším plánovaným výstupem je společný červený seznam ohrožených druhů a provedení ochranných opatření na podporu populací nejohroženějších druhů. Smyslem projektu je připravit půdu pro dokončení a vydání dlouhá léta Františkem Procházkou připravované publikace Květena Šumavy. Případní další zájemci o zapojení do tohoto projektu se mohou přihlásit Milanu Štechovi na emailovou adresu stech@prf.jcu.cz.

V rámci tohoto projektu připravujeme společně s rakouskými botaniky průzkum rakouské Šumavy. Pokud nám to nezhatí opatření proti šíření koronaviru, bude se konat ve dnech 12. – 14. 6. 2020. Ubytování je předběžně zamluveno v Penzionu u Lipna (www.ubytovani-ulipna.cz, odkaz ale nefunguje v Chromu) v Přední Výtoni. Předběžná cena je 240 Kč/osobu/noc + 190 polopenze/osobu/noc. Zájemce, kteří se nehlásili přímo v rámci projektu prosím, aby se co nejdříve (nejpozději do 15. dubna) přihlásili na adresu stech@prf.jcu.cz.

Milan Štech

Vratička

V roce 2019 byl změněn vzhled Vratičky do modernější podoby a tento vzhled reaguje i na velikost displeje. K 1. dubnu 2019 je v databázi uloženo 160 682 záznamů. Nahráno bylo asi 23 000 záznamů, jedná se o data poskytnutá R. Pauličem. Aktuálně se pracuje na propojení databáze Vratička s databází PLADIAS.

Vladimír Hans

Jubilea

V letošním roce se dožívá 85 let dlouholetá členka Jihočeské pobočky Věra Lívancová, která s ohledem na zdravotní stav již ukončila své členství v pobočce, stále ale se zájmem sleduje přírodovědné dění. Věku 75 let se dožívá Milan Marek, příznivec Jihočeské pobočky a znalec čeledi *Apiaceae*. Šedesáti pěti let pak dosáhnou Ludmila a Jan Kirschnerovi, Helena Klimešová a Jiří Wimmer. Výbor Jihočeské pobočky ČBS všem velmi děkuje za dosavadní spolupráci při výzkumu jihočeské květeny a do dalších let přeje především pevné zdraví a hodně radosti v osobním životě i hezkých chvilcích v přírodě a s rostlinami.

Milan Štech

Úmrtí

Denisa Blažková (* 29. 9. 1935 – † 18. 10. 2019)

Denisa Blažková vystudovala geobotaniku na pražské Přírodovědecké fakultě a dříve než nastoupila do Botanického ústavu v Průhonicích, kde strávila většinu svého profesního života, působila čtyři roky v Krajském vlastivědném muzeu v Českých Budějovicích (dnes Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích). Stala se prvním profesionálním kurátorem jihočeského herbáře a významně přispěla k jeho rozvoji. Za své poměrně krátké působení nashromáždila několik tisíc položek. Mnoho jejích sběrů pochází z okolí Českých Budějovic, ale sbírala prakticky v celých jižních Čechách a poměrně hodně také v Českém krasu a na Slovensku. Velmi cenné jsou herbářové doklady ze zátopové oblasti vodního díla Orlík, které pořídila v rámci cíleného dokumentačního průzkumu oblasti těsně před napuštěním nádrže. Díky tomuto výzkumu například víme, že v údolí Vltavy rostl lakušník štětíčkový (*Ranunculus penicillatus*), který po napuštění vodního díla z regionu nenávratně vymizel. Kvalita jejích herbářových dokladů je celkově na dobré úrovni, lokalizace na etiketách jsou stručné a jsou psány ručně do předtištěných kolonek čitelným písmem (obr. 2). Sběry nejsou bohaté a preparace rostlin je spíše průměrná, což odpovídá zaměření sběratelky, kterým nebyla primárně floristika nebo taxonomie, ale geobotanika.

Denisa Blažková se celý život věnovala studiu vegetace luk, např. zpracovala fytocenologii luk Budějovické a Třeboňské pánve. Zanechala však také nesmazatelnou stopu v jihočeské floristice, jak dokládá např. více než 100 literárních odkazů na její články, herbářové položky nebo databázové záznamy v Červené knize květeny jižní části Čech. Mezi její nejvýznamnější nálezy bezpochyby patří první záznam kyvoru lékařského (*Asplenium ceterach*) na území jižní části Čech v roce 1961 ve vápencovém lomu nedaleko Chýnova v Tábořsko-vlašimské pahorkatině nebo prvotní nález hrachoru bahenního (*Lathyrus palustris*) v jihočeském regionu v roce 1969 na vlhkých loukách v širším okolí Zlivi v Budějovické pánvi.

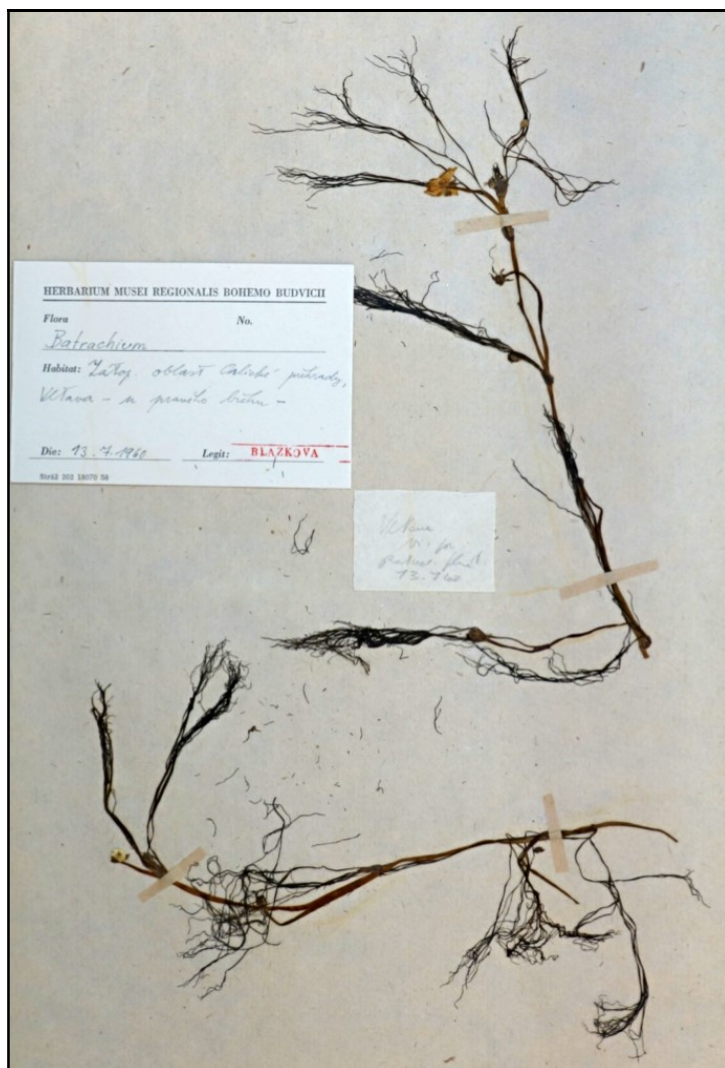
Dále je nutné zmínit, že v roce 1969 byla jedním ze zakládajících členů Jihočeské pobočky a byla jejím korespondenčním členem až do svého skonu. Oslav 60. výročí Jihočeské pobočky se již osobně nezúčastnila, nicméně účastníci oslav se s ní spojili telefonicky.

Osobně jsem se s Denisou Blažkovou setkal pouze jednou na exkurzi na Klet' konanou v rámci oslav 40 let od založení Jihočeské pobočky. Působila na mě jako svérázná, sympatická a veselá paní s hlubokým hlasem. Mnohé účastníky zaujala tím, že během polední pauzy boudrovala ve svých 64 letech na převislých skalách na vrcholu Kletě. Pan Chán na tuto událost často vzpomínal a rovněž dával k dobru, že při botanickém průzkumu přespávala volně v přírodě nebo ke spaní využívala kozí chlívky. To, že byla kovaným terénním botanikem, potvrzuje i vzpomínka dlouholetého zoologa Jihočeského muzea, P. Bürgera. Jako mladá přespolní absolventka pražské přírodovědecké fakulty

neměla po nástupu do Jihočeského muzea v Českých Budějovicích byt, proto nějaký čas přespávala v lesích za Borkem, než si toho všimli občané a upozornili na to policii. Bylo z toho pochopitelně pozdvižení, a díky tomu Jihočeské muzeum získalo služební byt v blízkosti náměstí Přemysla Otakara II. Byt po odchodu Denisy Blažkové sloužil především mladým nastupujícím pracovníkům muzea přibližně do 90. let 20. století.

Podrobné informace o vědeckém a osobním životě D. Blažkové byly publikovány ve Zprávách ČBS (2019/2) a Živě (2020/1).

Martin Lepší

Obr. 2. – Jediný známý herbářový doklad o výskytu lakušníku štětíčkového (*Ranunculus penicillatus*) z úseku Vltavy nad hrází vodního díla Orlík pořízený D. Blažkovou v roce 1960.

Zpravodaj jihočeských botaniků 1–73 (1959–2019)

V roce 2019 oslavila Jihočeská pobočka České botanické společnosti 60 let od svého založení, při této příležitosti byla shromážděna a uspořádána veškerá čísla Zpravodaje jihočeských botaniků. Vydávání Zpravodaje jihočeských botaniků bylo zahájeno ve stejný rok, jako byla založena Jihočeská pobočka ČBS a během uplynulých 60 let se stal její nedílnou součástí. První číslo Zpravodaje vyšlo ještě v listopadu roku 1959 (Jihočeská pobočka byla založena 1. 11. 1959) a ačkoliv původním posláním Zpravodaje bylo

především informovat členy Jihočeské pobočky o botanickém dění na území jižní části Čech, postupem času se ze Zpravodaje stala kronika Jihočeské pobočky. Je v něm díky pravidelným rubrikám a téměř nepřetržitému vydávání (chybějí pouze roky 1970–1973, 1983, 1996–1997) zachycena celá historie Jihočeské pobočky. Vydáno bylo celkem 73 čísel, proluka ve vydávání Zpravodaje v letech 1970–1973 souvisela s celospolečensky pohnutými normalizačními roky. Z čísel vydaných v následujících letech (1974–1978) je vidět velká snaha Zpravodaj vydávat i nadále. Pravděpodobně však muselo dojít ke změně místa tisku Zpravodaje (viz níže) a zároveň ke (pravděpodobně politicky vhodnější) změně názvu na „Oběžník“. Další dva a jeden rok, kdy Zpravodaj nevycházel, nemají patrně žádné vysvětlení.

Zpravodaj byl v letech 1959–1998 tištěn nejprve na cyklostylové kopírce (pravděpodobně do roku 1993), později na fotokopírce (do roku 2004) a v posledních letech byl a je tištěn z laserových tiskáren. Tisknut byl do roku 1998 ve formátu A4, následně do roku 2010 ve formátu A5. Od roku 2011 je vydáván převážně elektronicky (pouze malé množství kusů je tištěno).

Sestavováním Zpravodaje byl od prvních let pověřen V. Chán, který se na vydávání Zpravodaje účastnil až do ročníku vydaného v roce 2008. Nebyl jediným, kdo na jeho sestavování, psaní a rozmnožování pracoval. V několika číslech byli jako editoři uvedeni M. Rivola, J. Štěpán, S. Kučera a M. Štech. Přesto, do roku 1998 se na jeho vydávání podílel převážně V. Chán. V letech 1999–2010 se aktivně účastní přípravy Zpravodaje také L. Lippl a M. Štech a postupně se přidávají M. Lepší a P. Lepší. Od roku 2011 je příprava Zpravodaje více kolektivní činností výboru Jihočeské pobočky pod editorskou spoluprací J. Janákové a D. Půbala.

Zpravodaj v prvních dvou letech vycházel 6×, resp. 5× za rok, v letech 1962–1963 třikrát za rok, v letech 1964–1969 a 1974 dvakrát za rok. Od roku 1975 vychází pouze jedenkrát ročně s výjimkou let 1999 a 2019, kdy vyšla čísla 2 (obě druhá čísla vyšla v souvislosti s výročí Jihočeské pobočky). V počátcích měl Zpravodaj čtyřstránkový rozsah, který se postupně rozrůstal na 4–6 stran formátu A4, po změně formátu na A5 (od roku 1999) byl rozsah 8–10 stran.

Pozoruhodné je místo tisku Zpravodaje a naznačuje ne vždy snadné zajištění tisku v minulosti, které z dnešního pohledu vypadá až neuvěřitelně: v letech 1959–1969 byl tisk prováděn v Českých závodech motocyklových ve Strakonici, tedy na pracovišti V. Chána. Tři roky (1974–1976) byl tisknut v Jihočeském muzeu (pracoviště S. Kučery), v roce 1977 ho vytiskla Jihočeská pobočka, dva roky (1978–1979) ho tiskl Botanický ústav ČSAV (pobočka v Třeboni, pracoviště S. Kučery) a v roce 1980 byl vytištěn v Gymnáziu ve Strakonici (pracoviště V. Žíly). V letech 1981–2004 tisk zajišťovala Jihočeská pobočka, v letech 2005–2010 Jihočeské muzeum (pracoviště M. Lepšího) a Správa CHKO Blanský les (pracoviště P. Lepšího) a od roku 2011 opět Jihočeská pobočka.

Náklad Zpravodaje vždy odpovídal členské základně Jihočeské pobočky, tj. vydáván byl ve 45–120 kusech (v pozdějších letech však byla část rozesílána jen elektronicky, od roku 2011 téměř výhradně).

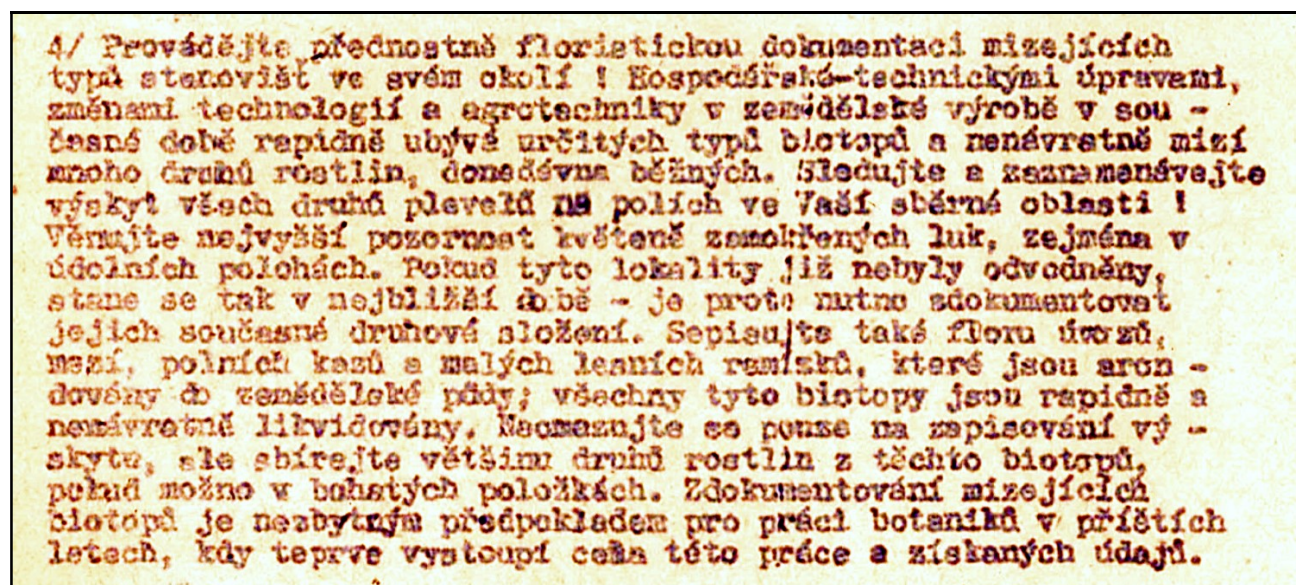
Obsahem Zpravodaje bylo několik pravidelných rubrik, které byly uváděny nepřetržitě: plánované přednášky a exkurze (tj. program akcí na následující sezónu), zápisy z výročních schůzí a zprávy o činnosti pobočky za uplynulý rok. Fakultativně se objevovaly informace o jubileích (obr. 4) a úmrtích členů Jihočeské pobočky, informace o vydaných publikacích (knihy a časopisy s botanickou tematikou), seznamy členů a spolupracovníků s jejich kontakty. Častou náplní byly výzvy ke spolupráci s pobočkou (obr. 3) a k plánovaným výzkumům většího rozsahu, např.: ke spolupráci na poskytování dat pro Floristický materiál ke květeně jižní části Čech, Atlas rozšíření rostlin v jižní části Čech, mapování léčivých rostlin, Komentovaný červený seznam květeny jižní části Čech, Červenou knihu květeny jižní části Čech, průzkum návesní květeny (neboli květeny sídlišť), průzkum floristicky málo známých území, informace o založení knihovny nebo

Chánovy – dříve Jihočeské – floristické kartotéky atd. Ze Zpravodaje lze také zjistit, kdy se pobočka zapojila do výzkumu rodu *Taraxacum* (1985) a *Rubus* (1988). V prvních letech byla také snaha seznamovat členy s novinkami ve floristice a taxonomii. Publikováno zde proto bylo několik článků, které jsou vyhledávány a citovány v odborné literatuře i dnes: Holub J.: *Carex vulpina* a *Carex otrubae* (1964); Holub J.: Komplex *Myosotis palustris* v jižních Čechách (1964); Slaba R.: Příspěvek k rozšíření *Chamaebuxus alpestris* Spach na území východně od Vltavy (1965, zde jsou uvedeny nové floristické údaje); V. Skalický: Poznámky k jihočeským omějům (*Aconitum* L.) a klíč k jejich určení (1969); Slavík B.: Klíč k určování československých druhů rodu *Malva* L. (1982).

K dalším historicky zajímavým informacím uvedeným ve Zpravodaji patří: seznam konzervátorů ochrany přírody v jižní části Čech (1960), popis herbářové sbírky Jihočeského muzea (1963, D. Blažková), vzpomínka na T. Marka (1963), informace o vyhlášení CHKO Šumava (1965), rozsáhlý dotazník s 35 otázkami týkajícími se zaměření a směřování pobočky a přání a požadavků členů k vedení pobočky (1982), informace o založení nadace RNDr. Stanislava Kučery pro výzkum jihočeské květeny (1994), informace o založení Nálezové databáze Jihočeské pobočky (2006). Dále byly vždy uveřejňovány výsledky voleb do výboru pobočky, víme tak např., že za uplynulých 60 let ve výboru pracovalo 45 členů a předsednictví zastávalo celkem 6 předsedů, jejichž seznam zde uvádím (v pořadí od počátku založení pobočky, v závorce za jménem je počet let působení ve funkci předsedy): J. Gazda (2), R. Kurka (5), V. Chán (23), V. Žíla (11), M. Štech (17), P. Lepší (3).

U příležitosti 60. výročí založení Jihočeské pobočky ČBS byl celý obsah Zpravodaje oskenován a zpřístupněn na webových stránkách Jihočeského muzea v Českých Budějovicích (<http://www.muzeumcb.cz/spolky-a-kluby/jihoceska-pobocka-ceske-botanicke-spolecnosti/zpravodaj/>) po jednotlivých ročnících. Zároveň byly vytištěny a svázané tři kompletní svazky do roku 2019 (včetně), tj. čísla 1–73. Jednotlivé svazky byly uloženy do knihovny Jihočeského muzea v Českých Budějovicích, do knihovny Jihočeské pobočky ČBS a do knihovny České botanické společnosti.

Petr Lepší

Obr. 3 – Ukázka ze Zpravodaje jihočeských botaniků (Oběžníku) z ročníku 1974 (29. číslo). Velmi zajímavý text, který již jednak reflektuje probíhající negativní změny v krajině a jednak předvídá (nutno podotknout, že bohužel správně) negativní změny, které budou nadále pokračovat.

V Z P O M Í N Á M E

Dne 29. listopadu letošního roku uplynulo 130 let od narození velkého českého botanika - prof. dr. Ladislava Č E L A K O V S K É H O , který se narodil roku 1834 v Praze jako syn básníka Františka Ladislava Čelakovského. Jeho mládí nebylo radostné, protože otec byl v té době zbaven redaktorství Pražských novin i učitelství na univerzitě. Roku 1841 byl povolán básník Čelakovský za profesora slavistiky na univerzitu do Vratislavi, kam jej doprovázel také jeho syn. Zde absolvoval Ladislav Čelakovský 4. třídy katolického gymnasia a zajímavé přednášky profesora Dittricha vzbudily v něm zájem o botaniku. S otcem konal pak botanické výlety do okolí Vratislavi a založil si herbář. Roku 1848 přesídlil s otcem zpět do Prahy, který byl povolán

na pražskou univerzitu jako profesor slavistiky. Básník Čelakovský zde zemřel 5. srpna 1852. Jeho syna se ujal slavný fyziolog prof. Jan Evangelista Purkyně. Po absolvování českého Akademického gymnasia vstoupil Čelakovský na filosofickou fakultu pražské univerzity, chtěl se věnovati středoškolské profesuře. Po skončení studií suploval nějakou dobu v Chomutově na tamějším gymnasiu, načež roku 1860 se stal kustosem botanických sbírek při pražském zemském Museu. Čelakovský rád přijal toto místo a věnoval se horlivě svěřeným sbírkám. Především vědecky urovnal botanický materiál, založil český herbář a odhodlal se zpracovati květenu Království českého. Podnikl sám velmi mnoho botanických výletů a uveřejnil v rozmanitých časopisech kratší přípravné články. Roku 1863 se stal doktorem filosofie a roku 1866 habilitoval se pro botaniku na české technice v Praze. Roku 1871 jmenován mimořádným a roku 1880 řádným profesorem botaniky na ještě nerozdělené pražské univerzitě. Po jejím rozdělení přešel na univerzitu českou a obdržel skromný botanický ústav. Teprve roku 1899 byla zřízena česká botanická zahrada z dolní části bývalé společenské zahrady Na Sloupi a postaven nový botanický ústav. Avšak Čelakovský se přestěhoval do bytu při novém ústavu již těžce nemocen. Před tím byl dvakrát operován na šedý zákal, jednou na rakovinu a poslední léta svého života trpěl těžkou nemocí, které dne 24. listopadu 1902 podlehl, stár 68 let.

Od roku 1860 zaujímal Čelakovský význačné postavení v českém botanickém životě. Byl v té době nejznamenitějším českým přírodopyskem, jehož jméno bylo daleko za hranicemi známo jako jméno neúnavného badatele a přírodovědeckého myslitele. Jeho vědecká činnost se vztahuje především na floristiku a morfologii.

Výsledky svých pečlivých floristických studií uveřejnil v Archivu pro přírodovědecké prozkoumání Čech ve velkém čtyřsvazkovém spise Prodromus květeny české, který vyšel v letech 1869-1883.

Obr. 4 – Ukázka ze Zpravodaje jihočeských botaniků z ročníku 1964 (20. číslo), opatřeného fotografií a s částí vzpomínkového textu ke 130. výročí od narození L. Čelakovského.

Články s botanickou tematikou publikované v roce 2019 v 59. ročníku Sborníku Jihočeského muzea v Českých Budějovicích, Přírodní vědy

Seznam všech článků uveřejněných ve Sborníku od roku 1958 do roku 2019 naleznete na internetových stránkách Sborníku (www.muzeumcb.cz – pod záložkou ediční a publikační činnost).

Lepší M. & Lepší P. (red.): Nálezy zajímavých a nových druhů v květeně jižní části Čech XXV [*Acer tataricum*, *Achillea pratensis*, *Ajuga pyramidalis*, *Allium ursinum*, *Carex elata*, *Centunculus minimus*, *Chamaecytisus supinus*, *Clarkia amoena*, *Corydalis cava*, *Dianthus sylvaticus*, *Dryopteris borrieri*, *D. cambrensis*, *D. expansa*, *Elatine triandra*, *Eleocharis mamillata* subsp. *austriaca*, *E. m.* subsp. *mamillata*, *Elymus hispidus*, *Epilobium parviflorum*, *Equisetum pratense*, *Erigeron macrophyllus*, *Euphrasia stricta*, *Galeopsis pernhofferi*, *Gentianella praecox* subsp. *bohémica*, *Heliopsis helianthoides*, *Hieracium maculatum*, *Knautia macedonica*, *Leucanthemum ×superbum*, *Neottia nidus-avis*, *Orchis militaris*, *Persicaria mitis*, *Pilosella aurantiaca*, *P. bauhini* × *P. glomerata* × *P. officinarum*, *P. norrliniiformis*, *P. piloselloides*, *P. stoloniflora*, *Pinus ×celakovskiorum*, *Polycnemum majus*, *Potentilla lindackeri*, *P. norvegica*, *P. recta*, *Ranunculus illyricus*, *Rosa marginata*, *Rubus centrobohemicus*, *R. sprengelii*, *Salvia hispanica*, *Taxus baccata*, *Verbena officinalis*, *Vicia cassubica*, *V. lathyroides*, *Viscum album* subsp. *abietis*.]. – 59: 5–43.

Blabolil P., Kučerová A., Čtvrtlíková M., Muška M., Potužák J. & Peterka J.: Biota odstavených ramen dolního toku řeky Blanice. – 59: 44–57.

Červená kniha květeny jižní části Čech

Knihu je možné zakoupit v recepci Jihočeského muzea v Českých Budějovicích (Dukelská 1) nebo ji lze objednat v e-shopu www.muzeumcb.cz/knihovna (cena 350,- Kč).

Fotogalerie z akcí pobočky v roce 2019

Výroční členská schůze, P. Lepší a přednášející P. Pokorný – foto MŠ*

Exkurze J. Lepše údolím Vltavy – foto JJ

60 let pobočky, přednáškový blok Vimperk – foto VH

60 let pobočky; zleva G. Kleesadl, M. Pfosser, M. Hohla, H. Niklfeld – foto MŠ

60 let pobočky, přednášející J. Kirschner, W. Diewald, H. Niklfeld, M. Hohla – foto VH

60 let pobočky; zleva M. Štech, J. Janáková, M. Lepší se synem, M. Lučanová, P. Lepší a A. Lepší – foto VH, JŠ

60 let pobočky; M. Kotlínek a K. Boublík – foto VH

60 let pobočky, Opolenec; zleva R. Hlaváček, J. Štěrbová, A. Šlechtová, D. Abazid a L. Pivoňková – foto MŠ

60 let pobočky, Kn. Pláně; J. Farská, S. Pecháčková, V. Hans, R. Paulič, A. Pavlíčko, R. Hlaváček a V. Hroudová – foto JŠ

60 let pobočky, R. Roučková ukazuje zásahy ve prospěch *Sedum villosum* na Knížecích Pláních – foto JŠ

60 let pobočky, exkurze přes Knížecí Pláně – foto JŠ

60 let pobočky, exkurze na Opolenec; zleva M. A. Fischer, K. Nadler, M. Štech – foto JŠ

Plavuník (*Diphysastrum*) - foto JŠ

60 let pobočky, exkurze Opolenec, V. Žíla – foto JŠ

Za mateřídouškou úzkolistou k Nové Vsi – foto JJ

Kolem Jílovic, botanicko-mykologická exkurze – foto JJ

Kolem Jílovic, *Pedicularis sylvatica* – foto JJ

*Zkratky autorů fotografií: VH – V. Hans, JJ – J. Janáková, JŠ – J. Štěrbová, MŠ – M. Štech. Na titulní stránce *Geum rivale* – foto JJ.

Zpravodaj jihočeských botaniků – vydává Jihočeská pobočka České botanické společnosti v Českých Budějovicích pouze pro své členy a spolupracovníky. Redakčně připravili Jana Janáková, Petr Lepší, Martin Lepší, Milan Štech, David Půbal. Počet výtisků 18, distribuováno elektronicky. Duben 2020.